

valóság? Igaz, hogy az élet hű visszaadása nagyon ritka. Az író rendszeren túloz egy fokkal, vagy letompít . . .

A novellák közül kettőt ismerünk francia fordításban: a *Selyemkendőt* és a *Hét krajcárt*. Ezek valóságos kis mesterművek. Írójuk bámulatosan ismeri a paraszt lelkivilágát, érdeklődéssel fordul feléje és kibányássza mélységeit, örök emberi lényegét. A mi francia parasztjaink nagyon fejlődöttek, előrehaladtak, de ma is akadnak közöttük olyanok, akik a *Selyemkendő* alakjai lehetnének. Ezekkel szemben egészen gyökeresen magyarnak látszik az öreg szoknyavadász földesúr, aki rettenetes parancsoló ura a parasztnak és aki — maga is paraszti származású. Másik kis meséje — a *Hét krajcár* — a könnynek és mosolynak elragadó duoja, telve a nép gyermekének minden természetes poézisával. Csak néhány oldal, de csupa szimbólum: végre megközelítéd a vágyva-vágyott célt és abban a pillanatban, amikor eléred, észreveszed, hogy már késő, már nincs is cél. Az *Isten háta mögöttnek* és novelláinak olvasása után a francia közönség kíváncsi Móricz többi munkáinak fordítására is, mert a kor egyik legjobb, legerősebb írójának érzi. A fordítók, úgylátszik, letompították erőteljesebb, tözsgyökeres, vaskos stílusát. Talán el is laposították. De ha azokra a nehézségekre gondolunk, mellyel egy hasonló regény francia fordítása jár, mégis hálásak leszünk azokkal szemben, akik igyekeznek megismertetni velünk a magyarság lelkivilágát.

(Páris.)

Elisabeth Bidou.

PLANS.

Új francia folyóirat, mely szép kiállításban és jó papiroson Európa ifjúságának új útját keresi. Segíteni akar, mert ez az ifjúság egy eltűnő klasszikus kultúra römjain és egy feltűnő gépkultúra alaprajzain áll, átítatva emlékektől, de új kívánságokkal és így határozatlanul. Szimpátiával fordul a tömegmozgalmak — *fasizmus, gandhizmus, hitlerizmus* — felé s keresi elfogadható vonásaikat. Ebből az európai egyesítéskutatásból nem maradhatott ki Közép-Európa nagy problémája: Trianon.

Francia oldalon mindinkább sűrűsödik az igaztalan és alaptalan béke ostromlóinak falanxa. Aldo Dami, Léon Blum, Louis Villat, Georges Roux, B. de Jouvenel, Charles de Tisseyre lettek az „igazságot Magyarországnak” eszme védőivé.

Az eszme harcosai két csoportra oszlanak. Azok, kiket lázít a francia középiskolai tankönyvek mondata, amely szerint Kossuth Lajos az alkotmányt kérő nemzetiségeket elutasította, mintha a szabadság a magyarok privilégiuma lett volna. Ezek az *Internationale*hoz csatlakoznak, amely kimondja, hogy demokrata Magyarországot támogatnának, de harciasat — amely fegyverforgatásra tanítja gyermekeit: nem... — A másik csoport nem kíván semmiképp sem beleavatkozni Magyarország belügyeibe, csak megállapítja, hogy a régi nemzetiségek máshová csatolásával egy új helytelen állapot jött létre. Nem hivatkoznak arra, hogy a régebbi „elnyomás” jobb volt, a mostani kínosabb.

Mindkét csoportnak akad képviselője a *Plans* című új folyóiratban. Az utóbbi szellemben szól Ph. L. (Philippe Lamour) és térképpel és statisztikával, a legbizonyítóbb eszközökkel áll Magyarország védelmére. A tudatlan

Franciaországot akarja felvilágosítani, amely nem érzéktelen, de ismeretéseket kíván. A magyarok háborúellenessége, Tisza, irredentizmus, Rothermere, mind benne van a három lapos cikkben.

André de la Far az első csoport felfogását osztja. Trianont tragédiának nevezi, melynek előjátéka a német tárgyalások. Az utódállamok félrevezetik őt felvonáson át a nagyhatalmakat és függőnylehulláskor Csonka-Magyarország marad itt abszurd helyzetében. A cikk írója megoldást ajánl, a Rothermere-i alapon: átvizsgálni a határokat és visszacsatolni a két millió (?!) elszakított magyart, akik csak zavaróan hatnak a kis-entente testében. Csallóköz, Ipolyság, Érsekújvár, Szatmár-Németi, Nagy-Várad, Arad, Zenta, Szabadka kerülnének így vissza, mert ezen vidékek lakossága 80—95%-ban magyar. Népszavazást kellene tartani, mint *Burgenland*-ban. És ez megtörténhetik a Millérand-féle levél alapján. Akadálya ennek azonban a magyar kormányzat, amelynek uralma alá a demokratikus Cseh-Szlovákia lakói nem kíváncsiak...(?) A trianoni igazságtalanságok nem engedik a fejlődést Pán-Európa felé, — mondja a szerző — pedig: *Sans revision, pas d'Europe. Et, sans Europe, pas de paix...*

A *Plans* is bizonyítéka, hogy mindinkább szaporodnak a szimpátia-hangok mellettünk Franciaországban. Okos propaganda kellene csak, hogy ezt az igazságra hajlamos, de félrevezetett nemzetet javunkra megnyerjük. Az utódállamok tőle függenek... Emlékezzünk Kossuth szavaira: Anglia csak akkor cselekszik, ha érdeke hajtja. Franciaország igen gyakran érzelmei szerint cselekszik.

(Szeged.)

Erdődi József.

CSODABOGÁR.

A „csodabogár” ezúttal — fecske. A lapokban szeptember végén ilyen hírek jelentek meg:

Fűtött kocsiban 30000 bécsi fecskét szállítottak Olaszországba...

A madarakra a bécsi állatvédő egyesület elnöke vigyáz... Auriti bécsi olasz követ fölszólítja az olasz vámhatóságokat... Velencében a madarakat azonnal szabadon engedik... Az állatvédő egyesülethez még mindig ezerszámra hozzák be a fecskéket... A szállítmányokat megismétlik...

Nagyon helyes, de mi lesz azokkal az éhező és beteg északi emberekkel, akik számára semmiféle védőegyesület nem tud kieszközölni egy kis déli utazást?

*

A B. H. vasárnapi mellékletében jelent meg egy képsorozat a százhalombattai cigányokról, ezzel a fölírással és mottóval:

Szent Kajafás, milyen karaván...

„Szent Kajafás népe week-endezik...” Szent Kleofás! milyen elírás... És a zsidó főrabbi a szentek sorában.

*

Az Oise-département-ban levő Clermon város bírósága nyolc személynek fizetendő és egyenként 2000 frankot kitevő kártérítésre ítélt két író, akik Maig-nelay község nyolc lakosát oly módon szerepeltették regényükben, hogy mindenki rájuk ismert. Az ítélet megokolása többek között a következőkre hivatkozik: